

selve redeanbringelsesstedet, men at passende fourageringsmuligheder er den vigtigste betingelse, for at den kan slå sig ned og yngle i et område.

POUL HANSEN.

SUMMARY: A pair of Serins (*Serinus serinus*) bred in the wood Kongelunden on island Amager near Copenhagen in summer 1965. 2 broods (of 2 and 4) succesfully were raised. There are three earlier mentions in the literature of Serins breeding in Denmark, of which one concerns several breeding pairs in Southern Jutland. The pair described here is the first known in Denmark to have raised 2 broods, which is rather striking taking into account the very wet and cool summer 1965.

Litteratur

- BEHREND, O., 1965: Gulirisk (*Serinus serinus* (L.)) i Sønderjylland. – D.O.F.T., **58**: 140.
 BLUME, C. A., 1956: Gulirisk (*Serinus serinus* (L.)) ynglende på Lolland i 1955. – D.O.F.T., **50**: 335.
 MAYR, E., 1926: Die Ausbreitung des Girlitz. – J. Ornithol., **74**: 571.
 NIETHAMMER, G., 1937: Handbuch der deutschen Vogelkunde, **1**: 71. – Leipzig.
 SALOMONSEN, FINN, 1963: Oversigt over Danmarks fugle: 134. – København.
 TORTZEN, N. J., 1949: Gulirirken (*Serinus serinus* (L.)) ynglende ved Næstved. – D.O.F.T., **43**: 172.

Anmeldelser

THEODOR MEBS: Eulen und Käuze. (136 sider, 33 fotos, deraf 3 i farve, 38 tekstfig.) – Kosmos, Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart 1966. Pris: DM 14,80.

Som THEODOR MEBS bog om Europas rovfugle (anm. D.O.F.T. **60**, p. 47) er også hans ny bog om alle Europas ugler gennemgående præcis i sin form og indholdsmæssigt saglig, og den kan straks anbefales alle uglevenner.

Bogen er opdelt i to dele. I første del hører vi om ugleerne i almindelighed, om alt det indenfor økologi, ynglebiologi m. m., som er fælles for dem. Her findes også en tabel med mål og beskrivelse af 8 af de i Europa forekommende 13 uglearters gylpeboller. Den tabel er nu ikke meget værd. Gylpebollens form og størrelse varierer alt for meget indenfor den enkelte art, så hvis det ikke ligefrem drejer sig om et kirkeuglegylp, der glinser blåsort af skarnbasserester, bestemmes et uglegylp først og fremmest efter findestedet! Det ved enhver, der har stået på et kirkeloft i en bunke sløruglegylp; man kan med lethed finde talrige boller, der kan stamme fra næsten en hvilken som helst af de andre arter.

I bogens anden del gennemgås de enkelte arter – ikke systematisk, men i den rækkefølge, i hvilken de hyppigst skulle forekomme i Tyskland! Her kan man let slå op og sætte sig ind i det for arten særligt gældende vedr. tilholdssted, forplantning, stemme m. m.

Tegningerne i teksten er til tider ganske gode, præcist rammende og lette i stregen. Bogens fotografier er bortset fra den kunstige og glansbilledagtige forsideillustration med forløren romantik

(natugle plus appelsinlignende måne) absolut gode, og det er en nydelse at betragte dem, også selv om de fleste er gamle kendinge især fra HOSKING's, FISCHER's og HEDVALL's arkiver. IB TRAP-LIND.

MERVYN COWIE: Fly, Vulture. (221 sider, 30 sort-hvide fotos.) – George G. Harrap & Co. Ltd. London 1961. Pris 21 sh.

Forfatteren, der allerede fra sine tidligste drengeår blev opøvet i storvildtjagten af sin far, som var en ivrig og dygtig jæger, ændrede som voksen indstilling til storvildtet. Nu ville han bevare, ikke nedlægge.

Efter en årelang, men utrættelig kamp med megen modgang oplevede MERVYN COWIE endelig i 1946 at se sin drøm om et vildtreservat i Østafrika realiseret, og han har siden fungeret som direktør for the Kenya National Parks.

Det er om storvildt, om de vilde dyr i reservaterne og om krybskytter, denne bog handler. Vi hører om den meningsløse nedskydning af elefanter blot for elfenbenets skyld, og vi hører om nervepirrende oplevelser under jagterne og om den til tider næsten håbløse kamp for at få befolkningen til at forstå fredningens nødvendighed. Og når man i denne forbindelse tænker på den næsten umulige opgave, det er, at få alle vore rovfugle fredede, kan man levende forestille sig, hvad det har kostet at få primitive stammer til at lade det vildt i fred, som er en væsentlig del af deres eksistens!

"Fly, Vulture" indeholder ikke meget ornitologisk stof, men den er skrevet i et levende og fængslende sprog og er nok værd at læse. IB TRAP-LIND.

JEAN DELACOUR: *The Waterfowl of the World*. – Vol. 4. Med bidrag af HILDEGARDE HOWARD, MILTON W. WELLER, PHILIP S. HUMPHREY og GEORGE A. CLARK. – (364 pp., illustreret med kort og tegninger, samt 6 farvetavler af PETER SCOTT). – Country Life Ltd., London 1964. Pris: 66 s.

Med dette bind afsluttes et storværk. De tre tidligere bind rummede en systematisk gennemgang af alle andefuglene. Dette bind omhandler emner af almen karakter. JEAN DELACOUR har kun skrevet to kapitler, om andefugle i fangenskab og tamme andefugle, mens resten af bogen er skrevet af ovennævnte forfattere; MILTON W. WELLER tegner sig for hovedparten.

De forskellige emner behandles med meget stor grundighed, og der refereres til mængder af relevante undersøgelser ikke mindst fra de senere år. Litteraturlisterne efter kapitlerne er lange. Det ynglebioniske kapitel er meget grundigt. Der omtales yngletider, fysiologi, pardannelse og display, hybrider, territorium, redesteder, æglægning, rugning o.s.v. Teksten er overskueligt inddelt i mange underkapitler. Det økologiske kapitel er ligeledes meget grundigt – her omtales bl.a. levesteder, populationsdynamik, naturlige dødsårsager og sygdomme, fjender og flere andre forhold. I et afsnit er slægternes udbredelsesforhold illustreret med kort. Her har desværre indsneget sig fejl, idet slægten *Brania* angives at yngle såvel i Nordnorge som i det sydlige Vestgrønland.

Et interessant kapitel omhandler fangst af andefugle, især i tidligere tid, og desuden findes meget grundige kapitler om almindelige vaner, conservation, fangenskab, tamme andefugle, anatomi og fossile andefugle.

Det er et imponerende arbejde, forfatterne har lagt i dette værk. De fire bind udgør tilsammen en meget værdifuld håndbog, som sikkert mange år fremover vil blive flittigt benyttet af ornithologer. En pryd for værket er de smukke farvetavler – reproduktioner af oliemalerier af PETER SCOTT.

A. H. J.

Vögel in Käfig und Voliere. 2. Aufl. Hrsg. JOACHIM STEINBACHER & HANS WOLTERS. – *Einheimische Singvögel* 8–9. Prachtfinken 16–19 af bd. I og 1–3 af bd. II. – Hans Limberg, Achen 1965. Pris: DM 4,80 pr. hefte à 24 sider.

Ved udgangen af 1965 var disse to rækker forøget med ovennævnte 9 hefter (cf. Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 1965, 59: 109). Blandt de europæiske småfugle er der her gjort rede for Halemejsen, Pung-

mejsen, fuglekongerne, Topmejsen og dem, som ref. vil sammenfatte som „gråmejser“, nemlig Sørge-, Lap-, Fyrre- og Sumpmejsen. Det er vanskelige fugle, hvis pleje i fangenskab kræver megen tid og stor erfaring; men alligevel findes gode volièreiagttagelser for visse formers vedkommende. Af pragtfinkerne er nu lidt over halvdelen behandlet; bd. 1 omfatter XV + 427 sider & 6 meget smukke farvetavler, og en af bearbejderne KLAUS IMMELMANN har hjembragt fortrinlige fotografier og iagttagelser fra et længere ophold i Australien.

Endvidere har man bebudet ca. 25 hefter om hønsefugle, det første i maj 1966. Udgivelse af denne serie har været forsøgt tidligere, og der kom et dusin løbblade; men den gik i stå 1958 (cf. Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 1961, 55: 63). LØPP.

JEAN DORST: *Avant que nature meure*. – (424 pp., 128 fotos (sorthvid og farve), talrige kort og tabeller). – Delachaux et Niestlé, Neuchatal, Suisse.

En højaktuel bog om mennesket og naturen. I det første kapitel beskrives de ældste kulturer og menneskets indflydelse på naturen. Herefter følger beskrivelser af de forskellige verdensdele, hvor væsentlige ændringer i områdernes karakter omtales, ligesom der nævnes en række forsvundne og forsvindende pattedyr- og fuglearter. I et kapitel gennemgås alle større naturparker i de forskellige verdensdele. Verdensbefolkningens eksplosive tilvækst og de dermed følgende problemer omtales meget fyldigt, og der påpeges en lang række af de farer, som truer naturen og dyrelivet fra civilisationens side, f. eks. erosionen, luft- og vandforurening, olie på havet og pesticider. Et kapitel omhandler dyrearter, som er spredt af mennesker, og de problemer som er fulgt med. Der omtales, på hvilken måde man hidtil har udnyttet naturen (især fiskeriet), og forfatteren giver en udmærket oversigt over de fremtidige muligheder, ikke alene indenfor fiskeriet, men også med henblik på rationel udnyttelse af landdyrene.

Det er en meget grundig bog med en enorm mængde facts om aktuelle problemer. De mange eksakte oplysninger illustreres med tal, tabeller og kort. Hertil kommer et stort antal meget smukke fotografier.

A. H. J.

OTTO HENZE & GÜNTHER ZIMMERMANN: *Fugle og mennesker i have og skov*. – (159 pp., 65 farvefotos, 3 farvetavler og 38 tegninger). – G. E. C. Gads Forlag, København 1965. Pris: 28,25 kr.

En meget væsentlig del af fugleinteressen her i landet er utvivlsomt knyttet til de fugle, man kan se i

sin egen have. Denne bog, der er oversat fra tysk, er skrevet for at besvare de spørgsmål, der naturligt rejser sig for sådanne fugleinteresserede haveejere, først og fremmest hvordan man får fuglene til at yngle i haven, og hvordan man fodrer dem.

Efter nogle indledende kapitler med gennemgang af de hyppigste ynglende småfuglearter og deres krav til redeplads, følger meget detaljerede (man mærker den tyske grundighed) anvisninger på bygning af forskellige typer redekasser (også til større arter som Natugle og Tårnfalk) og foderhuse, ligesom det er omtalt, hvilke planter der giver gode muligheder for redeplacering. Også et afsnit om foderets sammensætning findes.

Oversættelsen er i det væsentlige god, således er der ofte nævnt specielle danske forhold. Det er dog en uheldig fejl, når det anføres, at man på egen jord i tiden 1. marts til 17. september må dræbe Spurve- og Duehøge (dette gælder her i landet kun, hvis de bevisligt gør skade ved fasanerier og hønsøgårde). Mere pudsigt er det, når det fortælles, „at Skovskade, Egern, flyver bort med store klumper fedt“.

Bogen er forsynet med mange, for de flestes vedkommende gode, farvefotos. Bogen vil utvivlsomt være nyttig for mange fugleinteresserede haveejere og kan således anbefales. JAN DYCK.

INGO KRUMBIEGEL: Die Straussenvögel. Die neue Brehm-Bücherei 362. (128 pp., 2 farvetavler, 84 tekstfigurer, tegninger, fotografier og kort.) – A. Ziemsen, Wittenberg Lutherstadt 1966. Pris: MDN 9,20.

Efter en kort indledning, bl.a. om de uddøde strudse, hvoraf moærne er behandlet i en anden af Brehm-bøgerne (cf. Dansk orn. Foren. Tss. 1964–1965, 58: 144) berører forf. slægtskabet mellem de forskellige grupper, der fra gammel tid er slået sammen. I populære fremstillinger kan det være praktisk; men i videnskabelig henseende er det uholdbart. Nanduer og tinamuer er opfattet som fjerne slægtninge, og man har forsøgt at knytte kivierner sammen med rikserne. Fælles for alle strudsfluglene er, at de ikke kan flyve, og embryologiske undersøgelser har sandsynliggjort, at den ufuldkomne vingebgning er af meget gammel dato. Forf. beskriver også andre anatomiske ejendommeligheder hos de forskellige strudsflugle; derefter går han over til biologien, og han gør en del ud af steppeformerne, Nandu, Afrikansk Struds og Emu, som ofte holder sammen med flokke af græsædende pattedyr. Derpå følger redegørelser for yngleforsøgene hos de forskellige strudsflugle; æg og unger; også de forskellige ægtypers skalstrukturer er omtalt. I de følgende afsnit behandles systematik og udbredelse, belyst ved adskillige udbredelseskort og fotografier, bl. a. af udstoppede eksemplarer af den

uddøde Lille Emu. I slutkapitlet, om mennesket og strudsfluglene, omtales disse dyrs optræden gennem tiderne, fra forhistoriske afbildninger til tekster og figurer i ældre værker. Endvidere skitseres strudsenes vigen for kulturtryk; men det nævnes dog, at fredning af kivier på Ny Zealand har givet ganske gunstige resultater. Strudsenes fodring og øvrige pleje i zoologiske haver, en virksomhed, som forf. er fortrolig med, omtales også; men der gøres ikke noget ud af de tidligere ret storstilede opdræt med fjerproduktion for øje. Bogen har en fyldig bibliografi og et artsregister. Den er måske lidt tung læsning; men den indeholder meget af interesse. LØPP.

HEINRICH KIRCHNER: Der Vogel im Fluge. Ein Feldführer durch die Grossvögel Mitteleuropas. 5–6. Lieferung. Möwen und Raubmöwen. (32 p. = p. 57–89, en del tekstfigurer, 8 farvetavler = 20–27.) – A. Ziemsen, Wittenberg Lutherstadt 1966. Pris: MDN 14,00.

Efter en lang pause er denne serie kommet i gang igen, men fra et andet forlag end de første 4 hefter, der kom i Frankfurt a.M. 1951–1952 (cf. Dansk orn. Foren. Tss. 1952, 46: 73–74). I denne anmeldelse behandles dog kun hefte 1–2, om svaner, gæs og svømmænder; hefte 3–4, om dykænder, skælslugere og terner, synes ikke at være refereret i nærværende tidsskrift. Dobbeltheftet 5–6 fortsætter med paginering fra hefte 4. Det indeholder omtaler af 2 terner, der er truffet i Europa som tilfældige gæster, samt alle måger og kjoer. I teksterne for de enkelte arter angives forekomst i Tyskland, navne på forskellige sprog, kendetegn og mål samt ganske korte notiser om yngleområder og træk. Billedmaterialet er godt; det gælder såvel farvetavler som en række tegninger i teksten. Tilsvarende hefter om vadefugle og alkefugle er stillet i udsigt.

LØPP.

GERHARD CREUTZ: Geheimnisse des Vogelzuges. 4. oplag. Neue Brehm Bücherei 75. (108 pp, 60 illustrationer). – A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt 1962. Pris: 5,20 DM.

En udmærket populær oversigt over fugletrækket. Der omtales oplevelser med fugletræk, udforskningen og dens metoder, ringmærkning, trækkets forløb (flokddannelse, dag- og nattræk, højde, hastighed m. m.), årsager til trækket og orientering. Mange gode fotos og kort illustrerer teksten. Fugletrækkets forskere igennem tiderne omtales kort, ligesom der i litteraturlisten henvises til klassiske værker. Bagest i bogen findes en udmærket oversigt over mellemeuropæiske fuglearters forekomst, træktider og vinterkvarter. A. H. J.

J. L. ALBRECHT-MØLLER: Papegøjebogen. (Hft. 1–16 på tilsammen 260 pp., talrige farvetavler og tekstfigurer). – Lipo Offset, Skibby; hft. 1–8: 1963, 9–11: 1964, 12–15: 1965, 16: 1966. Pris: Kr. 16,25 pr. hefte.

Teksten i hefte 1 har almen karakter. Indledningen er nærmest en oversigt over papegøjerne og deres vaner, som er hentet fra forskellige steder, og bl. a. nævnes her en fugl, som skal være indfanget 1801, og som endnu levede 1929. Som kilde opgives en person; men nærmere dokumentation kunne nok være ønskelig, og der står heller ikke, hvilken papegøjeart, det drejede sig om. Ref. er i alt fald skeptisk; i "New dictionary of birds" nævnes en Stor Gultoppet Kakadue med 56 år bag sig i fangenskab, og dette turde nok være en sandsynlig topgrænse for disse dyr. Det næste afsnit er en kort oversigt over papegøjernes optræden i historisk litteratur. Derefter følger nogle praktiske anvisninger, med et par mindre saglige overskrifter, og et skema af en papegøje med navne for de forskellige legemsdele på dansk, engelsk, tysk, fransk og latin; den sidste liste indeholder desværre et par fejllæsninger.

I hefte 2 ff. omtales de enkelte grupper og arter. Behandling af Uglepapegøje, nestorpapegøjer, lorier, spættepapegøjer og kakaduer er afsluttet; hefte 16 indeholder tekster om nogle af araerne. Der er endnu langt til vejs ende, og de grupper, der mangler, er næppe dem, der kræver mindst, da de omfatter talrige former, som har nok så stor interesse for og udbredelse blandt fugleholderne som dem, hvorom materialet er udkommet. Ved hver form nævnes udseende og hjemsteder, ofte med et vedføjet kort, samt fangenskabsforhold. Der er nok gjort mere ud af underarterne end strengt taget påkrævet for de fleste brugeres vedkommende. Læserne kan få indtryk af større forskelle mellem nærstående former, end det er muligt at påvise hos dyr,

der har været handelsvare i kortere eller længere tid, og som er fragtet vidt omkring. Blandt farvetavlerne findes både smukke og mindre vellykkede udførelser, og endvidere indeholder bogen en del fotografier, bl. a. af danske fugleholdere med deres papegøjer, og talrige særdeles nydelige stregetegninger.

Udgivelsen af dette stort anlagte værk kunne nok betragtes som noget af et vovestykke. Dets tilblivelse skyldes varm interesse og anselig indsats af forf. og hans medarbejdere, og det vil antagelig fremover have stor betydning for fugleholdere i Danmark og andre steder, hvor dansk kan læses og forstås. LØPP.

PHILIP BROWN: Birds in the Balance. Survival book 5. (124 pp., 1 farvetavle, 4 dobbelte sorttavler.) Andre Deutsch, London 1966. Pris: 25 sh.

Forf., der har arbejdet for "Royal Society for the Protection of Birds" i 17 år, hvoraf de 11 som sekretær, og som nu er redaktør af "Shooting Times", giver her en let læst fremstilling af talrige forhold vedrørende den omfattende virksomhed med bevarelse af natur og fuglefauna, navnlig i Storbritanien. Teksten falder i 9 afsnit, der nok kan betragtes som selvstændige afhandlinger. De belyser formålet og arbejdet med fredning, den historiske baggrund, reservaters tilblivelse og drift, jagt, lovgivning, heldige og uheldige faunaforfalskninger, ændringer efter 2. Verdenskrig og faren for ødelæggelser på grund af mekanisering og anvendelse af kemiske midler m.v. Bogen indeholder ingen litteraturliste. Forf. har skrevet løs ud fra sin store viden og betydelige erfaringer, med anerkendelse og hak til alle sider, men alligevel i en afdæmpet stil. Der er skelet til de forskellige grupper af interessenter, som helst skal kunne samarbejde uden alt for store hæmminger, hvis der skal være grundlag for opnåelse af gunstige resultater. LØPP.

Personalia

NIELS ANDREAS JØRGENSEN

14. aug. 1885–22. aug. 1966

Ved læge N. A. Jørgensens død har D.O.F. mistet et interesseret medlem og en kyndig ornitholog, der er blevet velkendt på grund af sine studier over vadefuglene. Han blev født i Tingsted, blev student fra Nykøbing F. 1904 og cand. med. 1913. Efter ansættelse ved forskellige sygehuse nedsatte han sig som praktiserende læge i Bramminge i 1918, og forblev her til 1959, da han trak sig tilbage og i resten af sine leveår boede i Århus. Læge Jørgensen har her i tidsskriftet publiceret en interessant meddelelse om Bartramskliire i Danmark (1913) samt et meget stort og omhyggeligt arbejde om Siams

vadefugle (1949). Til brug for sine studier, over vadefuglene erhvervede han sig efterhånden en meget stor samling skind, over 2000 eksemplarer, der allerede for nogle år siden blev købt af Zoologisk Museum i København. Mange vil mindes læge Jørgensen for hans vidende førerskab under ekskursioner på Brammingeegnen og for hans elskværdige karakter og venlige gæstfrihed. Han vil længe blive husket som skaber af den imponerende og store skindsamling, som har været af væsentlig betydning for studiet af vadefuglene herhjemme.

F. S.